

19. Bilgi çağının yeni trendi: Dijital istifçilik üzerine bir araştırma

Mine DEMİRTAŞ¹

Nur Emine KOÇ²

APA: Demirtaş, M. & Koç, N. E. (2022). Bilgi çağının yeni trendi: Dijital istifçilik üzerine bir araştırma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (28), 289-308. DOI: 10.29000/rumelide.1132565.

Öz

Bilinçaltında bir güdü olarak saklama, biriktirme, zamanı gelince kullanmak üzere toplama ihtiyacı hissetme, stoklama durumu istifçiliğin çeşitli tanımları arasındadır. Bir içgüdü olarak stoklama insanın doğasında bulunmaktadır, istifleme bozukluğu ise bu durumun fazlaca tekrarlanması ve nesnelere veda edememe durumuyla toplama ve bırakamama alışkanlığının artarak devam etmesi durumudur. Günümüzde teknolojinin sık kullanımı olumsuz etkilerini de beraberinde getirmiş ve dijital hastalıklar sık konuşulmaya başlanmış, özellikle büyük verinin psikolojik ve fizyolojik etkileri ciddi bir şekilde düşünölmeye başlanmıştır. Bilgi çağının bireyleri uçsuz bucaksız bir veriye sahip olan internette pek çok bilgi edinerek, bu bilgileri hafızalarında tutmak yerine, dijital ortamlarda saklamayı tercih etmektedir. Gerek günlük bilgiler gerekse fiziki olarak saklanan veriler dijitalde yeni düşmekte, dijital teknolojilerin günlük hayatın kaçınılmaz bir parçası haline gelmesi ise her türlü verinin dijitalde depolanmaya başlanmasına neden olmaktadır. Dijitalleşen dünyada yeni teknolojilerin ortaya çıkması ve günlük hayatın her alanına dâhil edilmesi konusunda yaşanan tedirginlikler, dijitalleşme ve teknoloji kaygısını gözler önüne sermiştir. Bilgi teknolojisi kaygısının psikolojik temeli, öz-yeterlik kavramıdır. Teknoloji kaygısı ve öz-yeterlik kavramları, dijital depolama davranışının incelenmesinde önemli unsurlardır. Yapılan araştırmalar, bireylerin veri biriktirme nedenleri arasında sorumluluktan kaçınma, sorumlulukları öteleme ve Obsesif-kompulsif bozukluk gibi kişisel başka sorunları da tetikleyebildiğini ortaya koymuştur. Dijital araçların ve içeriklerinin biriktirilmesi ve depolanmasının neden ve sonuçları bağlamında yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görölmektedir. Bu bağlamda, veri tabanları, videolar, resimler ve dijital belgeler gibi sanal ürünleri içeren depolama sorunları, bir başka deyişle dijital istifçilik ile ilgili araştırmaların yapılması çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın sorunsalı, örneklem olarak seçilen dijital istifçilere yöneltilen açık uçlu sorularla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan odak grup görüşmeleri yapılarak katılımcıların dijital biriktirme davranışlarının bilgi teknolojisi öz-yeterlik ve kaygısı çerçevesinde değerlendirilmesinin yapılmasıdır.

Anahtar kelimeler: Dijital teknolojiler, dijital istifçilik, dijital medya, dijital bağımlılık

¹ Prof. Dr., Beykent Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Medya ve İletişim Bölümü (İstanbul, Türkiye), miredemirtas@beykent.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1157-1012 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 17.05.2022-kabul tarihi: 20.06.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1132565]

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü (İstanbul, Türkiye) nurkoc@aydin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3477-8019

New trend of the information age: A research on digital hoarding

Abstract

Subconsciously, hiding as a motive, feeling the need to collect to use when the time comes, are among the various stockpiling definitions of hoarding. Stockpiling is a natural human instinct, and hoarding disorder occurs when this situation is repeated frequently and habit of not being able to abandon objects continues to increase. Today, frequent use of technology has brought about its negative consequences, and digital diseases have started to be talked about more often, especially the psychological and physiological effects of big data is being seriously discussed. Individuals of information age prefer to store information in digital environments rather than memorizing it by getting a lot of information from the Internet, which has an immense amount of data, and the fact that digital technologies have become an inevitable part of daily life causes all kinds of data, stored digitally. Among the reasons for accumulating data, research has shown that individuals can also be triggered by a number of other personal problems, such as distraction, avoidance of responsibility, postponement of responsibilities, and obsessive-compulsive disorder. The tension and anxiety about the emergence of new technologies in the digitalizing world and their inclusion in all areas of daily life have revealed the concern of digitalization and technology. The concept of self-sufficiency is the psychological foundation of information technology anxiety. In analyzing digital storage behavior, the notions of information technology concern and self-sufficiency are critical. It is clear that research on the causes and consequences of individuals' collecting and storing digital tools and their content is quite limited. In this context, storage issues that involve individual virtual products, such as individualistically databases, videos, images, and digital documents; in other words, doing research on digital stacking is the purpose of the study. The problematic of the study is to evaluate the digital accumulation behaviors of the participants within the framework of information technology self-efficacy and anxiety by conducting focus group interviews, which is one of the qualitative research methods, with open-ended questions directed at the digital stackers selected as samples.

Keywords: Digital technologies, digital hoarding, digital media, digital addiction

Giriş

Dijital bağımlılık özellikle pandemi döneminde çok konuşulan ve araştırılan bir konu olmuştur. Pandemi öncesi yaşanan teknolojik gelişmeler, pandemi döneminde daha da hızlanmış, insanların hayatlarını bilgisayar ve cep telefonlarına bağlamasına, sosyal yaşamdan sanal yaşama, yerel kültürden dijital kültüre geçilmesine neden olmuştur. Mc Luhan'ın bahsettiği küresel köy, dijital dünyaya dönüşmüş, dijital teknolojilerin sınırlarında uçsuz bucaksız içeriklerle dijital yerlileri hipnotize ederek kendi ekseninde tutmayı başarmıştır. Özellikle sosyal medya platformları güncel haberlerin paylaşılmasında ve takibinde önemli araçlar haline gelmişlerdir (Koç, 2022:845). Bu eksenindeki dijital yerliler, teknolojinin yarattığı tüm olumlu ve olumsuz etkilere maruz kalarak, sanal dünyanın büyüğü ve uçsuz bucaksız veri akışında olumsuz etkileri bertaraf etmişlerdir. Günümüzde teknolojinin sık kullanımı olumsuz etkilerini de beraberinde getirmiş ve dijital hastalıklar daha sık konuşulmaya başlanmıştır. Özellikle büyük verinin psikolojik ve fizyolojik etkileri ciddi bir şekilde düşünölmeye başlanmıştır.

Bilgi çağının bireyleri uçsuz bucaksız bir veriye sahip olan internetten pek çok bilgiyi elde ederek, bu bilgileri hafızalarında tutmak yerine dijital ortamlarda saklamayı tercih etmektedirler. Gerek günlük

bilgiler gerekse fiziki olarak saklanılan fotoğraflar, belgeler, mektuplar, makaleler, kitaplar, müzik, film, vs. artık tamamen dijitalde yenik düşmektedir. Dijital teknolojilerin günlük hayatın kaçınılmaz bir parçası haline gelmesi, her türlü verinin dijitalde depolanmaya başlanmasına neden olmuştur. Artık dosyalar anında oluşturulmakta, her kullanıcı kendine özgü büyük verileri üretmektedir. Bu kişisel veriler çeşitli nedenlerle silinmekte ya da çoğunlukla biriktirilmektedir.

Dijital mecralar günlük yaşamımıza girdikçe, dijital dosyaların biriktirilmesi önemli bir sorun haline gelmiştir. Çeşitli malzeme ve ögeyi depolamanın sosyal ve psikolojik yönleri uzun zamandır araştırılan bir konu haline gelmiştir. Depolama bozukluğu, çok sayıda ögeyi biriktirme ve onlardan ayrılma olasılığı fikri, psikolojik rahatsızlık olarak kendini göstermektedir. Sanal kimliklerin dijital araçlarla temsil edilmeye başlanması ve yaşam alanlarının giderek dijitalleşmesi, depolama hareketlerinin önemine dikkatlerin çekilmesine neden olmuştur. Ancak, dijital araçların ve içeriklerinin bireysel olarak biriktirilmesi ve depolanmasının neden ve sonuçları bağlamında yapılan çalışmaların çok sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Bu amaçla yapılan çalışmada, gerek kurumsal gerekse bireysel olarak sanal ürünleri (veri tabanları, videolar, resimler ve dijital belgeler dâhil) içeren depolama sorunları ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Ayrıca güvenlik sorunları, fikri mülkiyet kaygıları ve kurumsal ortamlarda bilgi akışı ile ilgili olan sorunları kapsayan çalışmalarda, bilgi ahlaki ve kurumsal verilerin bireysel kazanç uğruna fırsatçı bir şekilde kullanılmasına vurgu yapılarak, sanal depolamanın ahlaki ve kişisel boyutlarına da değinilmiştir.

Hem bireyler hem de kuruluşlar, sanal ürünlere uygun stratejiler geliştirme ve uygulamaları iyi yönetme eksiklikleri nedeniyle önemli sorunlar yaşamaktadır. Bilgisayarlarda bulunan yedek depolamanın azalan maliyeti ve internetin “bulut” üzerinden sağlanması ile elde edilen ucuz depolama olanakları düşünüldüğünde, sanal depolama başarılı görülmektedir. Ancak, formatları ve depolama alt başlıkları açısından yönetilmeyen veriler, kuruluşlar için sorunlar yaratabilmektedir. Ayrıca, bilgi akışından uygunsuz şekilde kaldırılan veriler, hayati süreçleri riske atabilmektedir. Bireysel düzeyde, çok az metin ve meta veri içeren yüz binlerce görüntünün, videonun ve belgenin depolanmasının yol açtığı kişisel ve profesyonel sorunlar, büyük problemlere de yol açabilmektedir. Araştırmalara göre, bireylerin veri biriktirme nedenleri arasında oyalama, sorumluluktan kaçınma, sorumlulukları öteleme ve Obsesif-kompulsif bozukluk, kişisel bir takım başka sorunlar da bulunmaktadır (Bratiotis, Schmalisch ve Stekete, 2011). Kurumsal düzeyde de, bireyleri belirli bağlamlarda veri biriktirmeye yönlendiren nedenler, bireysel düzeydeki nedenlerle paralel biçimde gelişebilmektedir. Örnek olarak okulların pandemi döneminde her toplantıyı konferansı ve hatta dersi Zoom üzerinden kayıt altına almaları örnek gösterilebilir.

Depolama davranışı dijitalden önce de koleksiyon oluşturma, albüm yapma, kitap ve evrak toplama şeklinde hem kurumsal hem de bireyler olarak sıkça görülen bir eğilimdir. Fakat dijitalde geçişle birlikte bu davranış çok kolay yapılanabilen, veriye dönüştürülebilene bir hal almıştır. Fiziksele göre çok daha sınırsızlaşan bu depolama davranışı, yeni medyada depolama alanlarının satışa sunulmasına, bu sebeple de bir ticari alana dönüşmesine neden olmuştur. Depolamanın olumsuz sonuçlarını ortaya çıkarmak için bireylerin depolama davranışlarının incelenmesi bilgi çağının önemli araştırma konularından biri olmalıdır. Öte yandan, dijitalleşen dünyada yeni teknolojilerin ortaya çıkması ve günlük hayatın her alanına dâhil edilmesi konusunda yaşanan gerginlik ve tedirginlikler, dijitalleşme ve teknoloji kaygısını gözler önüne sermektedir (Sketeke, 2010). Bilgi Teknolojisi kaygısının psikolojik temeli öz-yeterlilik kavramıdır. Bu nedenle, Bilgi Teknolojisi kaygısı ve öz-yeterlilik kavramları, dijital depolama davranışının incelenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada, katılımcıların dijital biriktirme

davranışları bilgi teknolojisi öz-yeterlilik ve kaygı çerçevesinde incelenmiş ve bu bağlamda, çalışmada ele alınan kavramların teorik altyapısı oluşturulmuştur.

Kavramsal çerçeve

İstifleme yüzyıllardır süregelen bir davranıştır. Tarihte istifleme davranışlarına bakıldığında arkeoloji çalışmalarında görüldüğü üzere, pek çok savaşçı, avcı ya da toplum olarak medeniyetler kendilerini korumak adına pek çok aleti ve gerekli gördükleri eşyaları saklamışlardır. Bilinçaltında bir güdü olarak saklama, biriktirme, zamanı gelince kullanmak üzere toplama ihtiyacı hissetme, stoklama durumu istifçiliğin çeşitli tanımları arasında yer almaktadır. Bir içgüdü olarak stoklama insanın doğasında bulunmaktadır. İstifleme bozukluğu ise bu durumun fazlaca tekrarlanması ve nesnelere veda edememe durumuyla toplama ve bırakamama alışkanlığının artarak devam etmesi halidir (Wallman, 2018:15).

Dijital istiflemenin bir diğer tanımı da şu şekildedir: "Dijital istifleme (e-istifleme veya siber istifleme olarak da bilinmektedir), kullanıcı için artık değerli olmayan aşırı elektronik materyal edinme ve bunları silme isteksizliği olarak tanımlanmaktadır. Teknoloji ve iletişimin içkinleşmesi dijitalleşmenin kültürel boyutunu da etkilemiş (Önder, 2021:104), dolayısıyla istifleme davranışları da bu kültür içerisinde şekillenmiştir. Davranış, dijital eserlerin toplu olarak depolanmasını, gereksiz veya alakasız elektronik verilerin tutulmasını içermektedir. Terim, pop kültüründe giderek daha yaygın hale gelmiştir ve siber uzayda zorlayıcı istiflemenin alışılmış özelliklerini tanımlamak için kullanılmaktadır. Fazla öğelerin "yığılma" veya "çöp" olarak tanımlandığı fiziksel alanda olduğu gibi, dijital ortam da genellikle "dijital dağınıklık" olarak adlandırılmaktadır (Freedman, 2015:286).

Psikanalitik açıdan bakıldığında istifçilik bir veda edememe durumu olduğundan obsesif kompulsif bozukluk ile ilişkilendirilmekte ve bu hastalık altında değerlendirilmektedir. Dijitalde istifleme çok daha kolay olmakla birlikte teknoloji kullanımı hızlandıkça istifleme de dijitalde doğru evrilmiştir (Saxena, 2011:478). Kolaylıkla depolama yapılmaya elverişli bir alan olan dijital ortamlar fiziksele göre, hem yer kaplama açısından hem de zaman kullanımı açısından oldukça elverişlidir. Küçük bir USB'ye çok sayıda evrak, görsel, dosya ve video sığdırılabilen, ya da tamamen kişiye ait dijital alanlarda saklanabilen dijital veriler uçsuz bucaksız olup, her an yer kaplama durumu düşünülmezsizin istiflenebilen bir yapıya sahiptir. Dijital dosyaları depolamak, fiziksele göre kişi üzerinde daha fazla strese sebep olabileceği gibi, davranış bozukluğuna daha müsait ve olumsuz etkilere maruz kalma durumu daha yüksek olmaktadır (Mataix-Cols, 2012:609). Diğer bir deyişle dijital depolama, e-posta, fotoğraf, video, belge ve her türlü dijital materyalin ve içeriklerin kişiye zarar verecek ölçüde biriktirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Özellikle ücretsiz veya ucuz çevrimiçi depolama alanları ve Google Drive, Dropbox, iCloudDrive benzeri bulut sistemleri, öngörülemeyen boyutta dijital dosyaların biriktirilmesi için medya desteği oluşturmaktadır. Dijital depolama fiziksel bir zarara yol açmasa da kişiyi psikolojik açıdan fiziksel depolamaya göre daha derinden etkilemektedir. Diğer depolama davranışlarında olduğu gibi dijital depolama da davranışsal, bilişsel veya duygusal bozukluklara neden olmakta ve bireyin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Dijital teknolojilere maruz kalma ve etkilenme durumu, fiziksele göre çok daha fazladır. Kişisel bilgi yönetimi, dijital içeriğin düzenlenmesini, depolanmasını ve yeniden kullanılmasını içermekte, dijital dosyaları verimli bir şekilde değerlendirmenin yolu ise, sistematik ve doğru tanımlamalar yaparak saklamaktan geçmektedir (Sinn, 2014:96).

Dijital istifleme bilginin depolandığı herhangi bir elektronik alanda gerçekleşmektedir. Dijital dağınıklığın bulunabileceği yaygın alanları sıralarsak:

*Tarayıcı sekmeleri

Adres
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

*Aşırı masaüstü simgeleri

*Dijital fotoğraflar

*Eski belgeler

*Elektronik dosya klasörleri

*E-posta gelen kutuları

*Müzik ve film dosyaları diye adlandırabiliriz (Digital Hoarding, <https://elgl.org/digital-hoarding-working-to-de-clutter-your-digital-space/>, E.T. 20.04.2022).

Depolama hareketlerinin olası nedenleri incelendiğinde, fiziksel stokçuların, biriktirdikleri nesnelere karşı diğer insanlara göre daha fazla duygusal bağıllık ve güven duygusu hissettikleri görülmüştür (Frost ve Hartl, 1996). Buna göre dijital depolama davranışı ve koruma için gözlemlenen motivasyon kaynakları duygusal bağıllığa dayalı olarak yorumlanmaktadır. Ayrıca bu davranışları sergileyen bireyler, dijital nesneyi silmenin kimliklerini tehlikeye attığını ve kendilerinden bir parçayı kaybediyormuş gibi hissettiklerini iddia etmekte ve önemli bilgileri kaybetmekten korkmaktadırlar. Dijital depolama üzerine yapılan ilk çalışmalarda, fotoğraf biriktirme takıntısı olan bireylerin, günlük olarak fotoğrafları düzenleme ve depolama için zaman harcadıkları ve sonucunda dijital depolamanın olumsuz etkileri olarak, bireylerde kaygı seviyelerinin arttığı gözlenmiştir (Bennekorn, 2015). İnternet kullanıcıları genellikle aldıkları e-postaların yarısını saklamaktadırlar. Çok az kişi bu saklanan e-postaların silinmesi ya da temizlenmesi ile ilgilenmektedir. Özellikle gençlerin bilgiye ulaşmak için metinlerden çok fotoğraf ve videoları tercih ettikleri ve buradan aldıkları bilgileri depolayarak birbirleri ile paylaştıkları görülmektedir (Öztunç ve Gürü; 2022). Bu nedenle, dijital depolamadan kaynaklanan veri dağınıklığı geniş çapta olup, bilgi yönetimini, veri ömrünü, verimliliği ve üretkenliği olumsuz etkilemektedir (Gormley, 2012:92)

Dijital depolama davranışı, bilgisayarın masaüstünü ve klasörlerini karmaşık hale getirmektedir. Yığılmış dijital dosyalar arasında istenilen dosyaya ulaşmak zaman almakta ve kişinin günlük yaşamını zorlaştırmaktadır. Teknoloji kullanımında bireyin hayatını olumsuz etkileyebilecek bir diğer kavram ise kaygıdır. Kaygı tek bir teknolojiye atıfta bulunmaz; teknolojiyi günlük hayata entegre eder ve çok çeşitli teknolojileri kapsar. Teknoloji ile ilgili kaygının birey ve toplum üzerinde olumsuz etkileri söz konusudur. Ayrıca, kaygı bireyin motivasyonunu ve yeteneğini olumsuz etkilemektedir (van Bussel, 2015:188). Bilgisayar kaygısının bilgisayarın genel kullanımını ve performansını etkilediği de gözlemlenmiştir (189). Teknoloji kaygısı, teknoloji kullanımının azaltılması ve diğer kaçınma davranışlarıyla ilişkilendirilmiştir. Öte yandan tutum, kendini algılama ve öz-yeterlilik gibi özellikler teknolojiye yönelik kaygının psikolojik yönünü oluşturmaktadır. Bu durumu oluşturan teknoloji öz yeterlilik algısı, teknolojinin kişiselleştirme, kişiye özel uygulama ve kullanılma biçimini etkilemektedir (Durnell, 2002:522). Ayrıca teknoloji kaygısı öz-yeterlilik kaygısını da beraberinde getirmektedir. Öz yeterlilik, çeşitli görevlerin yerine getirilmesi için bireye özgü önemli bir kavram olup, bir kişinin bir sonuca ulaşmak için belirli bir davranışı gerçekleştirme yeteneğine olan inancıdır. Bu açıdan öz yeterlilik, kişinin sahip olduğu beceriye değil, beceriyle neler yapılabileceğinin değerlendirilmesine ve motivasyonuna dayanmaktadır (Bandura,1997). Öz yeterliliğe sahip bireylerin bir görevi yerine getirmeye daha istekli, yaşanan zorlukların üstesinden gelmek için daha kararlı ve daha az endişeli oldukları görülmektedir. Ancak öz-yeterlilik algısı düşük olan bireyler bir işi yapmaktan kaçındıklarını, zorluklara karşı koyamadıklarını ve daha fazla kaygı yaşadıklarını belirtmektedirler. Bu nedenle teknolojideki çeşitliliğin artması, bu alanda öz yeterlilik kavramının da incelenmesine yol açmıştır. Teknoloji öz yeterliliğinin kişinin kendini suçlamasını azaltacağı, teknoloji kullanımına yönelik motivasyonunu ve davranışlarını etkileyeceği de bir gerçektir. Dolayısıyla teknolojiye yönelik öz yeterliliğin teknoloji kaygısı ile ilişkili olması ve dijital depolama davranışlarının gösterilmesinde önemli

bir neden olarak görülmesi olağandır. Sonuç olarak, dijital depolama hareketlerinin değerlendirilmesinde teknoloji öz yeterliliği ve kaygılarının araştırılması gerekmektedir.

Sanal veya dijital depolama çalışmaları yakın bir zaman diliminde ortaya çıkmış ve aynı zamanda yeni vaka çalışmaları, anket sonuçları ve diğer araştırma biçimleri yürütülerek yaygınlaşmıştır. Ayrıca dijital platformlar, sadece fiziksel öğeleri içeren depolama davranışı etkilerini değil, ürünlerin dijitalden kolaylıkla satın alma ve biriktirilmesine zemin hazırlayan bir yapıya sahiptir. Lepselter, gazeteler, televizyonlar ve sosyal medyada negatif depolamanın düzinelerce özelliğinden söz etmektedir (2011:920). “Sanal ürünlerin” depolanması da kuruluşlar için endişe verici olup, fiziksel karşılığında daha fazla maliyetli olma potansiyeline sahiptir. Düzgün bir şekilde tanımlanmayan ve saklanmayan dosyalar, "Bulut"a yerleştirildiğinde uygun şekilde "kaydedilmiş" olarak görülebilmektedir. Bununla birlikte, dosyalarla ilgili veriler mevcut değilse, dosyalar gerçekte değersiz olmakta ve değerli kurumsal kaynaklar boşa harcanmaktadır. Gormley “bilgi dağınıklığı” nı, genellikle verimli işyeri operasyonlarını yürütmeye elverişli olmayan bir durum olan depolama davranışına benzer tanımlamaktadır (2012). Belirli kuruluşlar ve meslekler, sanal depolama sorunlarına diğerlerine göre daha olumlu bakabilmekte, özellikle pandemi dönemi boyunca yapılan pek çok toplantı kayıt altına alınmakta, gereksiz veri olarak gerek dijitalde, gerekse bazı şirketler için veri tabanlarında fiziksel olarak CDlerde ya da USBlerde saklanmaktadır. Belirsizlik ve güven kaybının sorun teşkil ettiği işyeri ortamlarında, bilgi biriktirmenin bir endişe haline geldiği gözlemlenmiştir (Gurrin, 2014:35). Yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular, dijital istifleme davranışları ile fiziksel istifleme davranışları arasında açık bir örtüşme olduğunu göstermektedir (Sweeten a\Sillencea\Neave,2018,54-60, Bennekom\Blom\Vulink\Deny, 2015).

İnsanlık için, bilginin sınırlı olduğu bir çağdan, bilgi kaynakları boyut, erişim ve karmaşıklık açısından karşı konulmaz ve sınırsız olan bir çağa kısa sürede geçişin zorlukları da yaşanmaktadır. Bilgilerin dijitalde saklanış biçimleri hızla gelişmekte ve depolama araçlarının fizikselden dijitalde geçmesiyle birlikte hemen hemen her veri dijitalde depolanmaktadır. Bunlara, bulut sistemlerinin son yıllardaki gelişimi ve kullanım sıklığı da örnek olarak verilebilmektedir.

Dijital istifçiliğin farklı türleri

Bireyler tarafından biriktirilen sanal ürünlerin çeşitleri, e-posta adres listelerini biriktirmekten, kişilerin kendi avatarlarını oluşturup saklamalarına kadar değişik boyutlardadır. Tatil fotoğraflarından, akademik verilere, sosyal medya konuşmalarından dijital içeriklere kadar pek çok depolama tarzı görülmektedir. Depolama davranışı sosyal medya platformlarının en önemli özellikleri arasında yer almaktadır (Oravec, 2018:30). Örneğin Facebook, içerisinde paylaşılan fotoğrafları, yazışmaları, videoları ve içerikleri “anılar” menüsü ile kullanıcılara tekrar sunmaktadır. Aynı şekilde Snapchat ve Instagram gibi dünyaca ünlü sosyal medya platformları da kullanıcılarına “anı” özelliğini sunmaktadır.

Dijital istifçiliğe teşvik eden bu uygulamalar, kullanıcı verilerinin sadece dijital ortamlarda depolanmasını değil, seçili sosyal medya platformlarında toplanmasını da sağlamaktadır. İstifçilik bu yönüyle sosyal medya bazlı anı biriktirme stokçuluğu olmuştur. Bu veriler kullanıcının kendine özel, seçilerek saklanıyor olsa da büyük veride yerini alarak dijitalde gerektiğinde görünebilir halde depolanmaya devam etmektedir. Dolayısıyla bu içeriklerin diğer kullanıcılarla paylaşılması sonucu kullanıcılar, kendi verilerini başka kişilere ve sosyal medya platformlarına sunup hem üre-tüketici haline gelmekte, hem de metanın kendisine dönüşerek o sosyal medya platformunun reklamı olmaktadır. Böylece hem içerik oluşturan diğer kişilerin etkilenmesini sağlamakta, hem de depolama

faaliyetlerinin bu etkiyi yarattığını gören diğer kullanıcılar için istiflemeye teşvik etmiş olmaktadır (Fried, 2014:345).

1990'larda, müzik paylaşım programı Napster'in ortaya çıkmasıyla, fikri mülkiyet kaygılarına vurgu yapılarak dijital varlıkların depolanmasına önemli ölçüde dikkat çekilmiştir (Newman, 2013:410). Müzik telif haklarının sıkça konuşulduğu 90'lar döneminde dijital ortamlarda izinsiz bir şekilde kayıt altına alınan pek çok film ve müzik eseri, orijinallerinden çok daha ucuz ve kolay kullanılabilir ve depolanabilir formatları ile korsan olarak merdiven altı satışlara sunulmuştur. Bunu önlemek adına pek çok çalışma yapılsa da uzun süre bu korsan davranış engellenememiştir. Bu dönemin bitmesini sağlayan platformlar yine sosyal medya mecraları olmuştur. Telif haklarının dijital dönüşmesi ve fiziksel ürünlerin bir alternatif olarak sunulması müzik piyasasını da değiştirmiş, artık dijital ortamlarda piyasaya sürülmeyen eserler neredeyse yok sayılmaya ve müzik piyasası varlığını daha çok dijitalde sürdürmeye başlamıştır. Özellikle 2005 yılında kurulan Youtube, kullanıcı sayısı arttıkça ve internetin cep telefonlarında yaygın kullanımı ile en popüler ve en çok kullanılan müzik ve içerik platformu olmuştur. 2006 yılında Google'ın Youtube'u satın alması ile birlikte algoritması daha da güçlü çalışan Youtube (Wearesocial, 22) Türkiye'de de son beş yılın tartışmasız en çok kullanılan sosyal medya platformu haline gelmiştir. Film ve dizi içeriklerinin de günümüzde yeni medya platformlarında depolanması, hem kolay erişilebilirlik açısından, hem korsana mahal vermeden uygun fiyatlandırmalar ve yasal yollarla elde edilerek kullanıcıları 90'ların korsan dalgasından kurtarmış, hem ana akım medyadaki içerikleri hem de yeni medya platformları için özel yapılan içeriklerin saklanması ve tüketilmesini kolaylaştırmıştır.

Dijitalde pek çok kişi özellikle gençler, müzik ve video içerikli milyonlarca dijital dosya toplarken, Spotify, Youtube gibi platformlara olan bağımlılıkları, fizikselde büyük rafların boşalmasına yardımcı olmuştur. Dijital müzik, "izleme, hedefli reklamcılık, tüketim ve teknolojik alt yapı gelişimi için daha fazla fırsat sunan" bir meta haline gelmiştir" (Rando, 2014:339). Aynı bir dijital kültür yaratan dijital müzik ve film dünyası, ana akım platformlarında hiç karşılaşamayacak içeriklerin ve kültürlerin diğer kültürlerle buluşmasına yardımcı olmuştur. Örneğin Koreli şarkıcı Psy'nin "Gangnam Style" şarkısı ile Youtube'da 4.3 milyar izlenme aldığı bilinmektedir. Ana akım platformlarında belki fırsatını bulamayacak olan pek çok film ve müzik içerikleri yeni medya platformları aracılığıyla tüm dünyaya kolay ve kısa yoldan ulaşmanın yolunu bulmuştur.

Dijital istifçilik sayesinde alınan etkileşimler ve dünyanın her yanından gelen yorumlarla Kore kültürü tüm dünyaya tanıtıldığı gibi etkileşimleri de anlık olarak takip edilebilmektedir. Aynı şekilde "La Casa De Papel" dizisi İspanyol dizisi olarak kendi ülkesinde fazla tutunamamış bir dizi film içeriği olmasına rağmen, Netflix platformunun arşivine girdiği an itibarıyla dünyaca izlenen ve en iyi çıkış yapan Avrupa dizisi haline gelmiştir. Böylelikle bir Amerikan platformu kendi arşivini Avrupa dizi film içeriği arşivi ile daha da popüler hale getirmiş, bir yandan da ülkesinde belki de tek sezonda kalarak izlenmeyecek olan bir diziyi dünyaca ünlü bir içerik haline getirmiştir.

Dijital ağlar üzerinden her zaman hazır arşive sahip olan, kolay kullanımlı sosyal medya ve yeni medya platformları ve Google Drive, One Drive gibi veri toplama ve paylaşım araçları fiziksel istifçiliğin önüne geçmiştir. Fizikselde depolamaya düşkün kişilerin sanal ortamlarda da aynı şekilde hatta daha etkin olarak dijital istifçilik yapmak isteyip istemeyeceği de dikkate değer bir sorunsaldır. Araştırmacılar, büyük miktarlarda fiziksel ürün toplayan bireylerin büyük oranlarda sanal ürünler toplama eğiliminde olup olmayacağına dair çok az ipucu tespit etmişlerdir (Good, 2013:558). Hogan, "Bu çöp kutusu modeline dayalı dijital medyanın kitlesele depolanmasını ne kadar teşvik edersek, her zaman açık, her

zaman hazır arşiv mantığını o kadar güçlendiririz” söylemiyle, sanal depolama konusuna ışık tutabilecek bir bakış açısı sunmuştur (2015:620).

Büyük veri havuzlarının, gelecekte erişilip erişilmeyeceğini veya bunlara nasıl erişileceği konusunda stratejik bir değerlendirme yapılmadan depolanabileceği rahatlığı, dijital istif yapmayı seven bireylerin geçici olarak kendilerini güvende hissetmelerine neden olmaktadır. Dijital ayak izlerinin silinmediği düşünüldüğünde istifçiliğe meyilli olan kişiler açısından bu durum da teşvik edici olmaktadır. Tüm kişisel verilerin dijitalde saklanması, hem devlet güvenliği hem de kişisel verilerin erişilebilirliği açısından mahremiyet ihlaline uğrama olasılığı ve siber saldırılarla karşılaşarak tüm verilerin istenmeyen kişiler ya da kuruluşlar tarafından ele geçirilmesine de neden olabilmektedir.

Dijital veri kaynaklarından bazıları, daha sonra, kuruluşlar tarafından sağlanan çeşitli öğeler veya hizmetlerle ilgili yasal sorunların bir parçası haline de gelebilmektedir. Veri biriktirmeyle ilgili olan endişelere göre, fiziksel ve sanal ortamlar arasında köprü kurmaya hizmet etmeleri nedeniyle pozitif yönleri daha ağır basmaktadır. Diğer bir perspektiften bakıldığında, basılı fotoğrafların ve ilgili materyallerin biriktirilmesinin dijital dosyaların birikmesiyle bir şekilde yer değiştirdiğini söylememiz mümkündür.

Schiele, işyerlerinin dâhil olduğu paylaşım ve stoklama düzeylerinde potansiyel kurumsal kültürün etkileri üzerine araştırmalar yapıldığını; birçok kuruluşun veri yönetimiyle ilgili net politikalarının olmadığını; bu nedenden dolayı kurumsal ihtiyaçlar nedeniyle elde tutulanlar ile “stoklananlar” arasında ayırım yapmanın zor olduğunu görüldüğünü belirtmektedir (2013:48). Yönetimler genellikle kuruluşlarının fiziksel ve sanal varlıklarının düzenli olarak depolanmasına büyük ölçüde önem vermektedir (50). Böylece bu kuruluşlarda çeşitli sanal ürünlerle ilgili depolama davranışları endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Gereksiz verilerin silinmesine ilişkin kurumsal düzeydeki uygulamalar ve diğer yaklaşımlar, mevcut veya potansiyel stokçulara rehberlik etmektedir.

Eğitimde ve akademik ortamlarda özellikle pandemi sonrası dijital istifçiliğin arttığı görülmektedir. Eğitimin dijital platformlardan devam etme gerekliliği ile sosyal medya platformlarından yürütülmeye başlanan dersler, devlette olmasa da özel okullarda kayıt altına alınmıştır. Ayrıca düzenlenen toplantılar ve konferanslar da aynı şekilde sosyal medya mecralarınca kayıt altında tutulmuş ve istiflenmiştir. Kimileri amaçlarına uygun, öğrencilere yardım odaklı, ders ve toplantıların sonradan izlenmesi için olsa da, pek çoğu arşivlerde gerek CD olarak gerekse dijital ortamlarda saklanmakta ve kullanılmamaktadır. Bir diğer yandan akademisyenler için e-kitap ve dijital ortamlarda paylaşılan makaleler ve tezler açık veride yer almaktadır. Akademisyenler de arama motoru yardımı ile işlerine yarayan makaleleri indirmekte ve kendi kişisel bilgisayarlarına istifleyerek arşiv yapmaktadır. Kimi içerik gerekli olacağı düşünüldükten okunmamak üzere istiflenirken, kimi içerik gerçekten işe yaramaktadır. Kişiden kişiye değişiklik gösteren bu davranış, aslında fiziksel ortamda da sadece akademisyen ya da öğretmenlerin değil okuyucuların da istifleme bozukluğu davranışına bir örnektir. Tsundoku sendromu olarak adlandırılan bu istifleme bozukluğu durumu, kişinin ihtiyacından ve okuyabileceğinden fazla sayıda kitabı fiziksel olarak satın alması ve okumadan istiflemesi anlamına gelmektedir³. Kelime anlamıyla da Japonca’da istiflemek demek olan bu hastalık, ayrıca sosyal medya ve yeni medya platformlarının kitap satış sitelerinde promosyonlar ve ödeme kolaylıkları ile kullanıcıları teşvik ederek kitap satın alma işlemini kolaylaştırmaktadır. Kitap satışı yapan dijital platformların istifleri yayınevleri açısından arşiv oluşturmaktadır ve dijitaldeki büyük veriye katkı sağlamaktadır. Tsundoku gibi bibliomania hastalığı da fiziksel kitap istifçiliğidir. Fakat daha çok obsesiflik içeren kitap istifleme durumu, tsundokuda olduğu

³ <https://www.the-tls.co.uk/articles/a-cure-of-tsandoku>

gibi okuma niyetiyle değil, sadece istiflemek amaçlı durdurulamayan bir güdüyle gerçekleşmektedir. İleri seviyelerinde hırsızlığa kadar giden bu hastalık istifleme güdüsüne karşı koyamama durumudur. Dijital platformlarla desteklenen bu istifçilik rahatsızlıkları, psikolojik bozukluklar, korku hissi ve ihtiyacı olabilmeme durumunun beyinde yarattığı bırakamama ve veda edememe halidir. Freud'un vurguladığı "anal" dönemde olumsuz davranışlarla karşı karşıya kalma nedeniyle istifçilik halinin gerçekleşmesi durumu, dijital ortamlarda kaçınılmaz hale gelmiş bulunmaktadır.

Sanal biriktirme veya depolama davranışları, kurumsal ortamlarda ve kişisel yaşamda veri saklama ve yayma ile ilgili birçok konuyu da aydınlatmaktadır. Bazen bireyler, verilerin kurumsal veya kişisel olarak sanal depolamada geçim kaynaklarını ve sosyal hayatlarını tehlikeye atarak aşırılıklara gitmektedir. Diğer taraftan, birçok bireyin standart kurumsal arşivleme yöntemlerinin uygulanmasından kaçınma davranışı, kuruluşlar için daha büyük kayıplara yol açabilmektedir. Kişisel açıdan, telif hakkını göz ardı ederek binlerce dosyayı biriktirmeyi seçmek, bilgi ekonomisi ve yaratıcı sanatçıların finansmanı için bazı sosyal desteklerin boşa gitmesine de sebep olabilmektedir (Newman, 2013).

Dijital istiflemenin dört türü ise şu şekildedir: (Neave \ Briggs \ Silence \ Mc Kellar, 2020);

*Koleksiyoncu: sistematik ve kontrollü olarak verileri toplamaktadır.

*Tesadüfi istifçi: dağınıktır, neye sahip olduğunu bilmez ve veriler üzerinde kontrol sahibi değildir.

*Talimatla istifçi: Çalıştığı kuruluş için veri tutmaktadır.

*Endişeli stokçu: Verileriyle güçlü duygusal bağları vardır ve bunları silmekten endişe duymaktadır.

Mülkiyet fiziksel boyutla sınırlı değildir. Giderek dijital yönelimin arttığı bir dünyada insanlar, kimliklerini temsil eden dijital dosyalarla duygusal bir bağlılık oluşturmakta, aile fotoğrafları, kişisel e-postalar, sosyal medya profili, favori videoların tümü, potansiyel dijital varlıklar sayılmaktadır. Bunların kaybı onlar için fiziksel eşyaların kaybı kadar üzücü olabilmektedir. Bu da dijital nesnelere obsesif birikimine neden olmaktadır. Literatür bunu "dijital istifleme" olarak adlandırmaktadır. Üç tür fiziksel biriktirici vardır: toplayıcılar, koleksiyoncular ve istifçiler. Koleksiyoncular, dünyanın dört bir yanından bayrak koleksiyonu gibi bir koleksiyonu tamamlamalarına yardımcı olabilecek, yinelenen bir temaya sahip nesnelere toplarlar. Günlük yaşamlarına çok az müdahale ettirirler ve düzenli bir yaşam alanları vardır. Toplayıcılar seçicilikten yoksundur, ancak ürünleri elde etmekten hoşlanırlar. İstifçiler, toplayıcıların klinik vakalarıdır; eşyalarını sahiplenirler ve faydacı değeri olduğuna inandıkları nesnelere aşırı miktarda edinirler. Üç biriktirici türünden özellikle koleksiyoncular ve istifçiler arasında ayrım yapmak önemlidir. Çünkü onların edinimsel faaliyetlerinin özellikleri birbirine zıttır. Koleksiyoncular herşeyi yapılandırır ve sahip oldukları şeyler benliğin bir uzantısı olarak düşünülürken, istifçiler yapıdan yoksundur ve hep daha fazla eşya edinme istekleri vardır. Dijital birikim bağlamında, dijital toplayıcılar ve istifçilerin, fiziksel ortamdaki muadilleriyle aynı özelliklere sahip oldukları gözlenmiştir (Saxena, 2011:484).

İlk bakışta bu tür davranışlarda bir sorun görünmeyebilir, ancak bu tür davranışların riskli sonuçları vardır. Binlerce e-posta/dosya biriktirmek verimsiz olup, işyeri üretkenliği ve verimliliği üzerinde zincirleme bir etkiye sahip olabilmektedir. Ne kadar çok veri biriktirilirse, bir siber saldırının veya içeriden gelen bir tehdidin yüksek güvenlikli bilgilerin, fikri mülkiyetin veya kişisel verilerin kaybına yol açma riski o kadar artmaktadır. Hassas bilgileri yanlışlıkla herkesle paylaşma veya kaybetme olasılığı yüksektir. Veri istiflemenin çevresel bir riski vardır; büyük veri sunucuları önemli miktarda enerji kullanmakta ve bu nedenle de kuruluşların karbon ayak izlerini olumsuz etkilemektedirler

(Neave\Briggs\Sillence\Mc Kellar, 2020). Dijital istifleme hem işyerlerinde hem de kişisel ortamlarda gerçekleşmekte ve fiziksel istifleme davranışlarıyla da temel bazı benzerlikleri paylaşmaktadır.

Araştırmanın amacı ve yöntemi

Araştırma, katılımcıların istifleme düzeyleri üzerinden davranışlarının hastalık boyutuna ulaşip ulaşmadığının, dijital istifliliğin farkında olup olmadıklarının ve sanal depolama alanlarının birer ticari unsur haline gelip gelmediğinin anlaşılması üzerine şekillendirilmiştir. Araştırmanın amacı, istiflilik alışkanlığının dijital ortamlarda ve daha yüksek seviyede seyrettiğini kanıtlamak ve bir tüketim aracı olarak sosyal medya platformlarının ve dijital depolama alanlarının hangi sıklıkla ve nedenlerle kullanıldığını incelemektir. Aynı zamanda deneyimli ve farklı bakış açıları olan katılımcıların araştırmayı çeşitlendirmeleri sayesinde Türkiye’de farklı yaş gruplarındaki bireylerin dijital istiflilik alışkanlıklarına ışık tutmak çalışmanın esasları arasındadır.

Araştırmada, nitel bir araştırma yöntemi olan odak grup görüşmesi tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak, katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Araştırma dijital depolama yapan 18-38 yaş aralığında 30 kişi seçilerek amaçlı örneklem yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Yaş aralıklarının geniş olması nedeniyle odak grup görüşmesi iki gruba ayrılmış olup, 18-22 yaş Grup A, 23-38 yaş grubu Grup B diye adlandırılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın evreni ve sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini tüm internet kullanıcıları oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise web tabanlı bir program olan Google Forms üzerinden belirlenen ve amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen gönüllü 30 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu programın seçilme sebebi en yaygın kullanılan ve verilerin en kolay toplanabildiği bir program olmasıdır.

30 katılımcının 18- 22 yaş Grup A, 23-38 yaş Grup B olarak seçilmesinin sebebi ise araştırmaya katılan gönüllü katılımcıların yaşlarının bu aralıkta olmasıdır. Gönüllü katılımcıların yaş farklarının çok olması sebebi ile 30 kişilik grup ikiye bölünmüş, böylelikle hem yaş grupları aralarındaki farkların daha belirgin ve analiz edilebilir olması hedef alınmıştır.

Bulgular ve tartışma

Araştırmada 18-38 yaş aralığında 30 kişi amaçlı örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Yaş aralıklarının geniş olması nedeniyle odak grup görüşmesi iki grup üzerinden gerçekleştirilmiştir. 18-22 yaş Grup A, 23-38 yaş grubu Grup B diye adlandırılarak, 95 dakikalık iki ayrı Zoom görüşmesi yapılmıştır. Zoom platformunun tercih edilme nedeni, katılımcıların ayrı şehirlerde olması, aynı anda yüz yüze görüşmenin sağlanmasının zor olması ve katılımcıların %97’sinin bu platformun odak grup görüşmesinde kullanılmasını istemeleridir. Grup A, 8 kadın 7 erkek, Grup B 8 erkek, 7 kadından oluşmaktadır. Katılımcılara mail yoluyla, sözlü olarak ve aynı zamanda Zoom görüşmesi başlarken, görüşmenin sadece bu araştırma için kullanılacağı, üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı, görüntülerinin kullanılmayacağı hatırlatılmış ve mail yoluyla rıza gösterdiklerini bildiren beyanname kendilerinden alınmıştır. Katılımcı seçiminin ilk adımında katılımcıların dijital platformları ne sıklıkta kullandıkları ve dijital depolama yapıp yapmadıkları sorularak katılımcılar 36 kişiye indirgenmiştir. 2. Adımda ise Zoom platformunu kullanarak odak grup görüşmesine katılabilecek kişiler belirlenerek 30 kişilik grup elde edilmiştir. Veri analizinde katılımcılar K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14,

K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29 ve K30 olarak kodlanmıştır. Kodlar yaş ayrımlarına göre en küçükten en büyüğe doğru numaralandırılarak yapılandırılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların özellikleri

Tablo 1	Katılımcıların Özellikleri					
		Meslek			Kadın	Erkek
K1-K2-K3-K4-K5-K6-K7-K8	18-20 YAŞ	Üniversite öğrencileri			K1-K2- K3-K5-K8	K4-K6-K7
K9-K10-K11-K12-K13-K14-K15	21-22 YAŞ	Medya sektörü	Çevirmen	Bilgisayar ve bilişim mesleğinde olanlar	K10-K14-K9	K11-K12-K13-K15
		K9-K12-K15	K10-K13	K11-K14		
K16-K17-K18-K19-K20-K21-K22-K23	23- 30 YAŞ	Mimar-mühendis	Öğretmen	Akademisyen	K16-K20-	K17-K18-K19-K21-K22-K23-
		K16-K17-K20-K22	K18-K19	K21-k23		
K24-K25-K26-K27-K28-K29-K30	31- 38 YAŞ	Sağlık Sektörü	Sinema Sektörü	Akademisyen	K25-K26-K28-K29-K30-	K24-K27
		K24-K27-K30	K25-K28	K26-K29		

Veriler Zoom platformunda sadece ses kaydı olarak kaydedilmiştir. Kameralar kapalı tutulmuştur. Soru ve yanıt olarak yapılan Zoom görüşmelerinde her bir katılımcıdan görüş alınmadan bir diğer soruya geçilmemiştir. Katılımcılara aşağıdaki 9 soru sırayla sorulmuştur:

1. Fiziksel depolamaya nazaran dijital depolamayı mı tercih ediyorsunuz? Evet ise, Dijitalde veri depolamayı neden tercih ediyorsunuz?
2. Tercih ettiğiniz depolama yöntemi nedir? (Bulut, sunucu/server, telefon, etc.)
3. Ne tür verileri depolamayı tercih edersiniz? (Kitap, oyun, müzik, film, etc.)
4. Sakladığınız verilerin boyutu ne kadardır? GB? TB?
5. Saklanan verilerinizi kullanıyor musunuz? Nerelerde kullanıyorsunuz?
6. Saklanan verilerinizi ne sıklıkla gözden geçiriyorsunuz/düzenliyorsunuz? Bunun için ne kadar zaman harcıyorsunuz?
7. Şu anda sakladığınız verilerin ne kadarının sizin için değerli /yararlı olduğunu düşünüyorsunuz? Niçin?
8. Verileri atmakta zorluk yaşıyor musunuz? Neden?
9. Birçok kişi verileri araçsal nedenlerle, bazıları ise duygusal nedenlerle saklarlar. Siz hangi kategoriye ait olduğunuzu düşünüyorsunuz? İki de değilse cevabınızı açıklayabilir misiniz?

Araştırma, katılımcıların istifleme düzeyleri üzerinden davranışlarının hastalık boyutuna ulaşmış olup olmadığına, dijital istifçiliğin farkında olup olmadıklarının ve sanal depolama alanlarının birer ticari unsur haline gelip gelmediğinin anlaşılması üzerine şekillendirilmiş olup, araştırma kapsamında elde

edilen bulgular dijital ortama aktarılmış ve yazılı olarak deşifre edilmiştir. Elde edilen veriler gruplandırılarak tablolaştırılmıştır.

Katılımcılara yöneltilen ilk soru “fiziksel mi dijital depolamayı mı daha çok tercih ediyorsunuzdur? Neden?”dir. Bu soru ayırt edici soru olarak düzenlenmiş, diğer sorular dijital ortamda veri toplamayı tercih eden bireylere yöneltilmiştir.

Tablo 2. Depolama Yöntemleri

Tablo 2	Depolama Yöntemleri	
	Sayı	Yüzde (%)
Fiziksel Depolama	13	44,7
Dijital Depolama	28	93,3

Her iki odak grup görüşmesinde de toplam katılımcıların %93,3’ü artık dijital depolamayı tercih ettiklerini, fakat fiziksel depolamadan da vazgeçemediklerini belirtmişlerdir. %44,7 katılımcının fiziksel depolama yaptığı araştırmada 30 katılımcının yarısından azının fiziksel depolamayı tercih ettiği gözlemlenmiştir. Fiziksel depolama yapan 13 kişinin 23-38 yaş grubundan olduğu belirlenmiştir.

Katılımcılara yöneltilen ikinci soru ise tercih ettikleri depolama yöntemleri üzerinedir.

Tablo 3. Tercih Edilen Depolama Yöntemleri

Tablo 3	Tercih Edilen Depolama Yöntemleri			
	Sayı		Yüzde (%)	
	18-22 yaş	23-38 yaş	18-22 yaş	23-38 yaş
Bulut sistemleri	13	13	86,6	86,6
Server/sunucu	12	7	80	46,6
Cep telefon bellek	15	15	100	100
Sosyal medya platformları	15	14	100	93,3
Harici Bellek/Harddisk	14	10	93,3	66,6
Web sayfası- Blog	7	2	46,6	13,3

18-22 yaş aralığında %86,6 olan bulut sistemleri depolama yöntemi 23-38 yaş aralığında da aynı derecede kullanılmaktadır. Sunucu yüzdelere bakıldığında 18-22 yaş aralığındaki katılımcıların %80’i sunucuyu kullanırken, 23-38 yaş aralığındaki katılımcılar %46,6 oranda sunucu kullanmaktadır. 23-38 yaş aralığındaki katılımcıların bazıları sunucu ya da server kelimesini anlamlandıramamıştır. Bu sebeple kelime anlamı açıklanıp tekrar kendilerine soru yöneltilmiştir. İki yaş aralığındaki kullanım sıklığı farkı sunucu üzerinden ciddi şekilde ayrılmaktadır.

Sorulan 3. Soru ise “Ne tür verileri depolamayı tercih edersiniz?”dir.

Tablo 4. Veri Depolama Tercihleri

Tablo 4	Veri Depolama Tercihleri			
	Sayı		Yüzde (%)	
	18-23 yaş	24-38 yaş	18-23 yaş	24-38 yaş
e-kitap	8	15	53,3	100
Makale	6	14	40	93,3
Dergi	4	12	26,6	80
Oyun	14	4	93,3	26,6
Müzik	14	11	93,3	73,3
Film	13	12	86,6	80
Dizi Film	13	11	86,6	73,3

Katılımcılara sorulan 3. Soru veri depolama tercihleri üzerinedir. Yaş aralıklarına bakıldığında da farklılıkların açık bir şekilde görüldüğü gözlemlenmektedir. E-Kitap depolama tercihlerine bakıldığında 18-23 yaş katılımcı grubu %53,3 oranında e-kitap depolarken, 24-38 yaş grubu %100 oranda e-kitap depolamaktadır. Makale depolama alışkanlıklarına bakıldığında 18-23 yaş grubu %40 oranında makale depolarken, 24-38 yaş grubu %93,3 oranında makale depolamaktadır. Burada da kitapta olduğu gibi yarı yarıya bir oran yakalayan istifçilik durumunun makale ve kitap depolama alışkanlıklarında 24-38 yaş aralıklarında daha yaygın olduğu görülmektedir. Dergi depolama oranı ise 18-23 yaş grubu için %4 iken, 24-38 yaş grubu için %26,6'dır. Her iki grup için de kitap ve makaleye göre daha düşük olan dergi depolama alışkanlığı, katılımcıların yorumlarına göre daha çok paralı uygulamalar olmaları nedeniyle tercih edilmemektedir.

Oyun depolama alışkanlığı 18-23 yaş grubunda %93,3 iken, 24- 38 yaş grubunda %26,6'dır. Oyunda da büyük farklılıklar bulunan yaş gruplarında yaşı daha genç olan grup oyun depolamaya çok yüksek seviyede meyilli iken 24-38 yaş grubu çok düşük seviyede oyun depolamaktadır. K17, belli bir yaştan sonra meslek ve getirileri ile ilgilenildiğinden oyun oynamaya fırsat bulamadığını belirtirken, K22 oyunların indirildiğinde çok yer kapladığını, daha çok çevrimiçi oyunları tercih ettiğini söylemiştir.

4. Soru ise "Sakladığınız verilerin boyutu ne kadardır?"dır.

Tablo 5. Saklanan Verilerin Boyutu

Tablo 5	Saklanan Verilerin Boyutları
K1	8502 fotoğraf,280 mp4 dosyası,300 ekran görüntüsü, 1 makale,6 oyun, 300 ses dosyası
K2	6380 fotoğraf, 155 mp4 dosyası, 2 makale,250 ekran görüntüsü, 15 oyun, 255 ses dosyası
K3	3789 fotoğraf, 340 mp4 dosyası,420 ekran görüntüsü, 1 makale, 1 kitap, 12 oyun, 122 ses dosyası
K4	350 fotoğraf, 280 mp4 dosyası, 345 ekran görüntüsü, 25 oyun, 101 ses dosyası
K5	12534 fotoğraf, 450 mp4 dosyası, 65 ekran görüntüsü, 12 oyun, 98 ses dosyası
K6	2480 fotoğraf, 35 mp4 dosyası, 1200 ekran görüntüsü, 17 oyun, 74 ses dosyası

K7	4538 fotoğraf, 712 mp4 dosyası, 230 ekran görüntüsü, 1 kitap, 12 oyun, 45 ses dosyası
K8	6166 fotoğraf, 357 mp4 dosyası, 125 ekran görüntüsü, 1 kitap, 7 oyun, 56 ses dosyası
K9	11432 fotoğraf, 560 mp4 dosyası, 237 ekran görüntüsü, 3 kitap, 22 makale, 9 oyun, 81 ses dosyası
K10	1678 fotoğraf, 126 mp4 dosyası, 435 ekran görüntüsü, 22 oyun, 43 ses dosyası
K11	6777 fotoğraf, 209 mp4 dosyası, 520 ekran görüntüsü, 2 makale, 6 oyun, 44 ses dosyası
K12	895 fotoğraf, 54 mp4 dosyası, 15 ekran görüntüsü, 13 makale, 14 oyun, 22 ses dosyası
K13	6898 fotoğraf, 367 mp4 dosyası, 156 ekran görüntüsü, 4 makale, 16 oyun, 10 ses dosyası
K14	9007 fotoğraf, 721 mp4 dosyası, 34 ekran görüntüsü, 3 kitap, 1 dergi, 4 oyun, 9 ses dosyası
K15	3445 fotoğraf, 49 mp4 dosyası, 72 ekran görüntüsü, 2 dergi, 7 oyun, 12 ses dosyası
K16	7809 fotoğraf, 79 mp4 dosyası, 67 ekran görüntüsü, 16 makale, 8 oyun, 17 ses dosyası
K17	5098 fotoğraf, 79 mp4 dosyası, 8 ekran görüntüsü, 15 makale, 4 oyun, 18 ses dosyası
K18	5467 fotoğraf, 89 mp4 dosyası, 645 ekran görüntüsü, 2 dergi, 2 oyun, 23 ses dosyası
K19	8565 fotoğraf, 95 mp4 dosyası, 175 ekran görüntüsü, 23 makale, 1 oyun, 22 ses dosyası
K20	6751 fotoğraf, 107 mp4 dosyası, 14 ekran görüntüsü, 15 makale, 1 oyun, 8 ses dosyası
K21	3459 fotoğraf, 62 mp4 dosyası, 45 ekran görüntüsü, 22 makale, 4 ses dosyası
K22	165 fotoğraf, 8 mp4 dosyası, 56 ekran görüntüsü, 27 makale, 3 oyun, 2 ses dosyası
K23	2836 fotoğraf, 12 mp4 dosyası, 77 ekran görüntüsü, 10 makale, 7 ses dosyası
K24	3097 fotoğraf, 98 mp4 dosyası, 21 ekran görüntüsü, 15 makale, 3 ses dosyası
K25	2734 fotoğraf, 97 mp4 dosyası, 22 ekran görüntüsü, 35 makale, 1 oyun, 1 ses dosyası
K26	1432 fotoğraf, 43 mp4 dosyası, 36 ekran görüntüsü, 45 makale, 5 ses dosyası
K27	9713 fotoğraf, 163 mp4 dosyası, 27 ekran görüntüsü, 55 makale, 4 ses dosyası
K28	8754 fotoğraf, 72 mp4 dosyası, 17 ekran görüntüsü, 62 makale
K29	3745 fotoğraf, 87 mp4 dosyası, 82 ekran görüntüsü, 78 makale, 4 kitap, 5 ses dosyası
K30	1348 fotoğraf, 92 mp4 dosyası, 2 ekran görüntüsü, 2 kitap, 59 makale, 1 dergi

Tablo 5'te katılımcıların sakladığı verilerin dağılımı gösterilmiştir. Katılımcıların daha çok fotoğraf, daha sonra video dosyaları (mp4), ekran görüntüleri, ses dosyaları, makale, kitap ve dergi biriktirdikleri gözlemlenmiştir. Sayısal olarak daha çok fotoğraf biriktiren 30 katılımcının yaş aralıklarına göre dijital depolama alışkanlıklarının farklılaştığı belirlenmiştir. Katılımcıların beyanlarına göre hem eğlence hem iş hem de eğitim amaçlı kullanılan bu depolama şekilleri dijitalin vazgeçilmez bir formuna bürünmüştür.

5. soru ise "Saklanan verilerinizi ne sıklıkla gözden geçiriyorsunuz/düzenliyorsunuz? Bunun için ne kadar zaman harcıyorsunuz?"dur.

Tablo 6. Verilerin Gözden Geçirilme Sıklığı

Tablo 6	Verilerin Gözden Geçirilme Sıklığı	
	Görden Geçirme Sıklığı	Harcanan Zaman
K1, K15	2 günde bir	1,5 saat

K2,K18	3 günde bir	2 saat
K3, K6	2 günde bir	2 saat
K4,K5	Her gün	1/2 saat
K7,K13	Her gün	2 saat
K8,K11	4 günde bir	3 saat
K9,K16	Haftada 1	1 saat
K10,K19	Her gün	1.5 saat
K12, K15	2 günde bir	1.5 saat
K14	3 günde bir	2 saat
K17,K21	Haftada 1	2 saat
K20, K24	5 günde bir	1.5 saat
K21, K22	2 haftada 1	2 saat
K23, K25	3 haftada 1	2 saat
K26,K30	3 haftada 1	1 saat
K27,K28	Ayda 1	1.5 saat
K29	Ayda 1	2 saat

Katılımcıların %76,6'sı yaş aralıkları küçükten büyüğe olarak sıralandıkları göz önüne alındığında bir hafta içinde mutlaka verilerini kontrol etmekte ve düzenlemektedirler. K10 ve 19 verilerini bu kadar sık kontrol etme nedenlerinin veri biriktirme boyutlarının sınırlarını aşmamak istemeleri olduğunu bildirmişlerdir. Sınırlarını kontrol ederek gereksiz verileri silmek için her gün zaman harcadıklarını belirtmişlerdir. K12 ve K15 verilerinin sınırlarını, daha fazla alan satın almaları gerekip gerekmediğini denetlemek üzere iki günde bir kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %6,6'sı iki haftada bir, %13,3'ü üç haftada bir, %10'u ise ayda bir depolama alanlarını kontrol ettiklerini beyan etmişlerdir. Çoğu katılımcı, alanının limitinin dolacağı kaygısını yaşarken bir yandan da gereksiz verileri silmek için depo alanlarını kontrol etmektedir. Ayda bir depolama alanlarını kontrol eden katılımcılar, sosyal medya platformlarının uyarıları ile anılarını hatırlarken kendilerini fotoğraf paylaşırken bulduklarını ve istifledikleri fotoğrafları başka alanlara da taşıyarak depolama şekillerini de değiştirebildiklerini belirtmişlerdir.

6. soru “Şu anda sakladığınız verilerin ne kadarının sizin için değerli olduğunu düşünüyorsunuz? Niçin?” olarak yöneltmiştir.

Tablo 7. Verilerin değeri

Tablo 7	Verilerin Değeri/Yararı		
30 Katılımcı	Değerli/Yararlı	Çoğu Değerli/Yararlı	Pek De Değerli /Yararlıdeğil

SAYI	18	9	3
YÜZDE	60	30	10

30 Katılımcının %60'ı sakladığı verilerin tamamının değerli ve yararlı olduğunu düşünmektedir. %30'u çoğunun değerli ve yararlı olduğunu belirtmektedir. %10'u sakladığı verilerin pek de değerli veya yararlı olmadıklarını söylemişlerdir. Çıkan verilere göre saklanan veriler katılımcılar için önemlidir. Pek de değerli ve yararlı değil diye beyan veren 3 kişinin yaşları 18-22 yaş aralığındadır ve tamamı erkektir. Yapılan çalışmaya göre verilerin saklanması kadın katılımcılar için daha büyük önem taşımaktadır.

7. Soru “Verileri atmakta zorluk yaşıyor musunuz? Neden?” olarak belirlenmiştir.

Tablo 8. Verilerin Atılma Zorluğu

Tablo 8	Verilerin Atılma Zorluğu		
30 Katılımcı	Evet Zorluk Çekiyorum	Biraz Zorlanıyorum	Hayır Zorlanmıyorum
Sayı	15	11	4
Yüzde	50	36,6	13,3

Katılımcıların %50'si verilerin gereksiz olanlarını ayıklamak istediklerinde zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Yapılan her iki odak grup görüşmesinde saklanan verilerin kullanılıp kullanılmadığı üzerine görüşülmüştür. Verileri atmakta zorluk çeken 15 kişi, kullandıklarını, kullanmasalar bile bir gün mutlaka ihtiyaçları olacağını düşündüklerini ya da ilerde sevdiklerine, çocuklarına hatıra olarak bırakmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle saklanan verilerin büyük çoğunluğu kendi çektikleri videolar ve fotoğraflardan oluşmaktadır. Katılımcıların %36,6'sı diğer 15 kişiye göre verileri atarken daha az zorlandıklarını ama istiflemekten kendilerini alamadıklarını vurgulamışlardır. Geri kalan %13,3'ü ise zorlanmadıklarını fakat verileri ayıklamak için çok zaman harcamaları gerektiğini ve bu ritüellerini belli zaman aralıklarında yapmazlarsa çok gereksiz veri biriktiğini ve düzenlemek için daha da fazla zamana ihtiyaçları olduklarını belirtmişlerdir. Verileri atmakta zorluk çeken 15 kişinin %86,6'sı kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Geri kalan %13,3'ü ise erkek katılımcılardır. Bu nedenle kadın katılımcıların verileri düzenleme ve gereksiz verilerden kurtulma açısından erkek katılımcılara göre daha çok zorlandıkları görülmektedir.

8. soru –“Birçok kişi verileri araçsal nedenlerle, bazıları ise duygusal nedenlerle saklarlar. Siz hangi kategoriye ait olduğunu düşünüyorsunuz? İkisi de değilse cevabınızı açıklayabilir misiniz?” olarak yöneltilmiştir.

Tablo 9. Veri Toplama Nedenleri

Tablo 9	Veri Toplama Nedenleri			
	Sayı		Yüzde (%)	
30 kişiden	18-22 yaş arası	23-38 yaş arası	18-22 yaş arası	23-38 yaş arası
Birgün işe yarayacak sebebiyle	14	12	93,3	80

Anı amaçlı	13	11	86,6	73,3
Miras Bırakma amaçlı	3	10	20	66,6
Zamanı istediği içeriklerle değerlendirme amaçlı	14	13	93,3	86,6
Amaçsız	2	1	13,3	6,6

Katılımcıların veri toplama nedenleri kendilerine sorulduğunda, 18-22 yaş aralığındaki katılımcıların %93,3'ü, 23-38 yaş aralığındaki katılımcıların %80'i depolama amaçlarının günü geldiğinde işe yarayacağını, depolama sebeplerinin de bu ihtiyaçtan doğduğunu belirtmektedirler. 18-22 yaş aralığındaki katılımcıların %86,6'sı, 23-38 yaş aralığındaki katılımcıların ise %73'ü amı içerikli verileri sakladıklarını söylemişlerdir. 18-22 yaş aralığındaki katılımcılar miras bırakma amacına yaş itibarıyla %20 oranında, 23-38 yaş aralığındaki katılımcılar ise %66,6 oranında katılmışlardır. Yaş ilerledikçe miras bırakma için istifleme davranışının genç yaşlara göre daha etkin olduğu muhakkaktır. Dijital çağda zaman en önemli unsurlardan biri olması nedeniyle, zamanı istedikleri içeriklerle değerlendirme amacı her iki yaş grubu için de önemli olmaktadır. 18-22 yaş aralığındaki katılımcıların %93,3'ü, 23-38 yaş aralığındaki katılımcıların %86,6'sı kendi seçtikleri içerikleri tüketmek istediklerinden veri depoladıklarını vurgulamışlardır. Her iki yaş grubunda bir amaç olmaksızın depolama eylemini gerçekleştirdiğini belirten katılımcı sayısı çok azdır. 18-22 yaş aralığındaki katılımcıların %13,3'ü, 23-38 yaş aralığındaki katılımcıların %6,6'sı rutin bir işlem olarak, amaçsız bir şekilde depolama yaptıklarını belirtmişlerdir.

9.soru- "Birçok kişi verileri araçsal nedenlerle, bazıları ise duygusal nedenlerle saklarlar. Siz hangi kategoriye ait olduğunu düşünüyorsunuz? İki de değilse cevabınızı açıklayabilir misiniz?" dir.

Soruya verilen cevaplar her iki grubunda da ikiye ayrılmıştır. Katılımcıların %55'i duygusal nedenlerle verileri sakladıklarını, hatıralarını canlı yaşatmak ve gelecek nesillere iz bırakmak istedikleri için depolamaya yöneldiklerini belirtirken, %45'i ise araçsal nedenlerle, çalışma gerekliliklerinden depolama yaptıklarını vurgulamışlardır. Oranlara bakıldığında birbirine yakın yüzdeler görüldüğünden hem araçsal hem de duygusal nedenlerle depolama yapıldığı belirlenmiştir. Depolamalarının çoğunluğunun dijital ve çevrimiçi veriler olduğunu belirten katılımcılar, depolamanın ve alanlarının önemli bir ihtiyaç olduğunu da vurgulamışlardır.

Sonuç

Çoğu insan, yaşamları boyunca kişisel veriler biriktirmektedir. Bu durum gözükten 'istifleme' davranışlarını patolojik hale getirmektedir. Bireyler büyük miktarda görünüşte 'işe yaramaz' ve yaşam alanlarında geniş bir dağılımıya yol açan eşyaları atmak için büyük isteksizlik gösterirler. En yaygın olarak istiflenen fiziksel öğeler giyim, gazete/dergi, kitap, yiyecek, gıda kartonları, ambalajlar olarak belirlenmiştir (Lepserter, 2011:940). İstifçiler dijitalde ve de fizikselde biriktirdikleri nesnelere ve verilere karşı aşırı duygusal bağıllık gösterirler, bu sebeple de biriktirdikleri dataları ve de fiziksel eşyaları atmak istemezler; fakat fiziksel istifçilikte depolama sorunları yaşanabilmektedir. Araştırmanın bulgularına göre, dijitaldeki istifleme alışkanlıkları, dijital alandaki uçsuz bucaksızlık sebebiyle daha görünmez halde olsa da fizikselde göre çok daha yüksek seviyelerdedir. Fark etmeden dolan telefon hafızaları, bir anda çöken bilgisayar sistemleri bu durumun habercisi niteliğindedir. Ne yazık ki dijitalde çevrimiçi toplanan veriler istifçilik seviyelerini bilgisayar ve telefon hafızaları kadar gözler önüne sermez.

Çevrimiçi forumlar, bloglar e-postalar, fotoğraflar, dosyalar ve yazılımlar gibi dijital materyallerin aşırı birikimi “dijital istifleme” örneklerini oluşturmaktadır. Dijital istifleme, kişisel yaşam alanını direkt etkilemese de, hem kuruluşlar için hem de bireyler için potansiyel olarak büyük sorunlara neden olabilmektedir. İşyerlerinde ve özellikle kişisel bilgisayar ve telefonlarında, bireyler giderek daha büyük miktarda veriyle etkileşime girmektedir ve bu verilerin bir kısmı sadece fikri mülkiyet ve kurumsal güvenlikle ilgili olan değerli verilerdir. Aynı zamanda kişisel bilgilerle de ilgiliyse, bu tür verilerin kötüye kullanılması veya kaybolmasına neden olabilmektedir. Bu çalışmada yapılan araştırmaya göre dijitalde özellikle çevrimiçi saklanan verilerin büyük çoğunluğu kişisel verilerdir ve büyük alanlarda tutulan büyük veriler oldukları için kullanıcıların akıllarında sadece genel hatları ile neleri depoladıkları yer etmiştir. Saklanan verilerin bu denli büyük olması kişinin hafızasında verileri tutamamasının da sebebidir. Hafızada tutulamayan ve zamanında önemli atfedilen veriler kullanım özelliklerini kaybederek sadece saklanan dijital öğeler olarak karşımıza çıkar. Araştırmamızda bulunan verilere göre de depolamanın boyutları arttıkça kullanıcıların bu içerikleri kullanım durumlarının da düşmekte olduğu görülmektedir.

Sosyal medya kullanıcıları için içerikleri kontrol etmek, tekrar içerik oluşturmak, etkileşim sağlamak ve içerik paylaşmak bu dijital istifçilik döngüsünün devamlılığını sağlarken pek çok dönüşüme de öncülük etmektedir. Günlük yaşamın bir parçası haline gelen dijital istifçilik bilinç altında depolama davranışını normalleştirmekte ve diğer kullanıcıların tüketimi için de teşvik edici olmaktadır. Bu tüketim unsurları, çevrimiçi platformlar ve de harici dijital depolama araçları olarak belirlenmiştir. Araştırmada katılımcıların dijital ortamlarda sakladıkları verileri gözden geçirirken uzun zaman harcadıkları da belirlenmiş ve bu durumun kişiyi zihinsel olarak yorduğu ve nihayetinde aradığı veriyi bulamadığı ve arayışının amacından saptığı da gözlemlenmiştir. Bu sebeple katılımcıların istifleme işlemini istifledikleri verileri aramaya nazaran daha çok yaptığı gözlemlenmiştir. Depolanan verilere hem duygusal hem de araçsal işlevler yükleyen katılımcılar verileri sıklıkla gözden geçiremese de verilerin kendileri için yararlı ve de değerli olduklarına inanmışlardır. Bir gün işe yarayacak görüşü de verilerin kolay kolay atılmamalarına sebebiyet vermektedir.

Fiziksel dünyada, istifleme bozukluğu, bireylerin normal bir yaşam sürmelerini engelleyecek şekilde aşırı miktarda ise bir psikiyatrik hastalık durumu olarak kabul edilmiştir. Yapılan araştırmalara göre, istiflemenin dijital dünyada da bu tür bir sorun olabileceği düşünülmeye başlanmıştır. Verilerin sınırsızlığı, dijital ortamların sonsuzluğu istifçilik durumunu fiziksele göre çok daha fazla tetiklemektedir. Dijital istiflemenin günlük yaşam üzerinde açıkça olumsuz bir etkisi olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalar ayrıca dijital istiflemenin kuruluşlar için de ciddi bir sorun teşkil ettiğini, bunun dijital gereçlerin çabuk bozulmalarına sebebiyet verdiğini, hatta çevre üzerinde de olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymuştur.

Bu bağlamda araştırma, depolama alışkanlıklarının artık dijital platformlarda ve eskisinden daha güçlü devam ettiğini ve sosyal medya platformlarını kullanan her kullanıcının depolama alışkanlıklarını dijital ortamlara aktardığını kanıtlar niteliktedir. Araştırma verilerine göre, her ne kadar cinsiyet ve yaş grupları arasında görülen bazı farklı sonuçların varlığı söz konusu olsa da, katılımcıların dijital biriktirme davranışları, bilgi teknolojisi öz-yeterlilik ve kaygı çerçevesinde incelendiğinde dijital istifçilik bağlamında yeni ticari ortamların yaratıldığı gözlemlenmiştir. Kişilerin dijital ortamlarda infobeziteye neden olan dijital istifçilik ile dijitalde bilgi sonsuzluğunun artış göstermesine ve istifçilik ile dijital tüketimin çeşitlenmesine ve fazlaşmasına da yol açtığı görülmüştür. Bu bağlamda dijital istifçilik üzerinden yapılacak olan gelecek çalışmalarda dijital istifçiliğin yaratmış olduğu tüketimde maliyetlerin

araştırılması önerilmektedir. Hızla ilerleyen teknoloji çağında değişen ihtiyaçlar piramidi ile tüketim maliyetlerinin son on yıldaki yükselişi dijital istifçilik üzerinden çalışılabilecek bir diğer önemli konudur.

Kaynakça

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W H Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co.
- Bennekom, M. J., Blom, R. M., Vulink, N., Denys, D. (2015). A Case Of Digital Hoarding, *BMJ Case Rep* 2015. doi:10.1136/bcr-2015-210814.
- Bratiotis, C., Schmalisch, C. S., & Steketee, G. (2011). *The hoarding handbook: A guide for human service professionals*. New York: Oxford University Press.
- Durndell, A., & Haag, Z. (2002). Computer self-efficacy, computer anxiety, attitudes towards the Internet and reported experience with the Internet, by gender, in an East European sample. *Computers in Human Behavior*. Syf.521–535. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(02\)00006-7](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(02)00006-7).
- Freedman, A. (2015). Managing personal device use in the workplace. *Suffolk Journal of Trial & Appellate Advocacy*. Syf. 284–361.
- Fried, D. (2014). Compulsive hoarding: Psycho-pathologies of print, phenomenologies of text. *Culture, Theory & Critique*, syf. 342–364. doi:10.1080/14735784.2014.892768.
- Frost, O. Randy, Tamara L. Hartl. (1996). A cognitive-behavioral model of compulsive hoarding, *Behaviour Research and Therapy*, Volume 34, Issue 4. Syf. 341-350, [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(95\)00071-2](https://doi.org/10.1016/0005-7967(95)00071-2).
- Good, K. (2013). From scrapbook to Facebook: A history of personal media assemblage and archives. *New Media & Society*. Syf. 557–573. doi:10.1177/1461444812458432
- Gormley, C. J., and Gormley, S. J. (2012). Data Hoarding and Information Clutter: The Impact on Cost, Life, Span of Data, Effectiveness, Sharing, Productivity and Knowledge Management Culture, *Issues in Information Systems*, Vol: 13 Issue 2, syf. 90-95.
- Gurrin, C., Smeaton, A. F., & Doherty, A. R. (2014). Lifelogging: Personal big data. *Foundations and Trends in Information Retrieval*. Syf.1-125.
- Hogan, R., & Chamorro-Premuzic, T. (2015). Personality and career success. In M. Mikulincer, P. R. Shaver, M. L. Cooper, & R. J. Larsen (Eds.), *APA handbook of personality and social psychology, Vol. 4. Personality processes and individual differences*. syf. 619–638. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14343-028>.
- Hulber, Cezara. (2020). Digital Collection: What makes it different from Digital Hoarding?. The University of Birmingham School of Computer Science MSc. In *Human-Computer Interaction* DOI: 10.13140/RG.2.2.28181.76003, E.T.10.04.2022 .
- Koç, E. (2022). Habits Of Sharing And Following Current News In Social Media . *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* , 21 (82) , 845-859 . DOI: 10.17755/esosder.1009351
- Mataix-Cols D, Pertusa A. (2012). Annual Research Review: Hoarding disorder: potential benefits and pitfalls of a new mental disorder. *J Child Psychol Psychiatry*. Syf:608–618, DOI: 10.1111/j.1469-7610.2011.02464.x.
- Morgan, D.L. & Spanish, M.T. (1984). *Focus Groups: A New Tool for Qualitative Research*, *Qualitative Sociology*. 7(3), Human Sciences Press
- Mossberger, K., Tolbert, C. J., & McNeal, R. S. (2008). *Digital citizenship: The internet, society, and participation*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Neave, Nick, Pam Briggs, Elizabeth Sillence, Kerry Mc Kellar (2020), *The Risks Of Digital Hoarding*, <https://crestresearch.ac.uk/comment/the-risks-of-digital-hoarding>, ©2020 CREST Creative Commons 4.0 BY-NC-SA licence. www.crestresearch.ac.uk/copyright E.T.10.04.2022.

- Newman, M. G., & Fisher, A. J. (2013). Mediated Moderation in Combined Cognitive Behavioral Therapy versus Component Treatments for Generalized Anxiety Disorder. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. Syf. 405-414.
<https://doi.org/10.1037/a0031690>
- Oravec, J. A. (2018). Digital (or Virtual) Hoarding: Emerging Implications of Digital Hoarding for Computing, Psychology, and Organization Science, *International Journal of Computers in Clinical Practice*, Vol. 3, Issue 1. syf. 27-39.
- Önder, B.A. (2021). *Z Kuşağı: Eşitlik ve Reklam Tasarımları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Öztunç, M. & Gürü A. (2022). Dijitalleşen Bilim ve Z Kuşağı, Öztunç M. (Ed.), *Bilim İletişimi Toplumsal Etkileşim ve Dijital Dönüşüm*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Rando, D. P. (2014). The music of wish images: Walter Benjamin, file sharing, and utopia. *Journal of Popular Music Studies*. Syf. 321–345. doi:10.1111/jpms.12079
- Saxena S. (2011). Pharmacotherapy of Compulsive Hoarding. *J Clin Psychology*. Syf. 477–484, DOI: 10.1002/jclp.20792.
- Schiele, K., & Hughes, U. M. (2013). Possession rituals of the digital consumer: A study of Pinterest. In G. Cornelissen, E. Reutskaja, & A. Valenzuela (Eds.), *E-European Advances in Consumer Research* (Vol. 10, syf. 47–50). Duluth, MN: Association for Consumer Research.
- Sinn, D., & Syn, S. Y. (2014). Personal documentation on a social network site: Facebook, a collection of moments from your life? *Archival Science*. syf. 95–124. doi:10.1007/s10502-013-9208-7.
- Steketee, G., & Frost, R. (2010). *Stuff: Compulsive Hoarding and the Meaning of Things*. New York: Houghton Mifflin Harcourt.
- Sweeten, George, Elizabeth Sillence, Nick Neave. (2018). e-Digital hoarding behaviours: Underlying motivations and potential negative consequences, *Computers in Human Behavior*, syf. 85.
- van Bussel, G. J., Smit, N., & van de Pas, J. (2015). Digital archiving, green IT and environment: Deleting data to manage critical effects of the data deluge. *Electronic Journal of Information Systems Evaluation*. Syf. 187–197.
- Wallman, James. (2018). *İstif Çağı*. Çev. Senem Karagözoğlu, Aytaç Özgören. Doğan Novus Yayınevi.

Dijital kaynaklar:

- Digital Hoarding, February, 20, 2019 <https://elgl.org/digital-hoarding-working-to-de-clutter-your-digital-space/>, E.T. 20.04.2022
- <https://www.the-tls.co.uk/articles/a-cure-of-tsundoku/>